

SAN GIMIGNANO

Er kunnen veel redenen zijn om een stad te bezoeken. Soms zijn ze heel concreet: een kerk, een schilderij, een modehuis ... Maar soms zijn ze ook heel vaag, worden ze het best omschreven met wat de Italianen "ambiente" noemen: de omgeving, de sfeer, de dingen die je al wandelend in je opneemt.

Dat kan je in Italië natuurlijk van erg veel steden zeggen, maar er zijn er weinige die, zoals S. Gimignano, zo goed als exclusief om die reden bezocht worden. Bij de (korte) beschrijving die volgt zal dan ook vooral daaraan aandacht besteed worden.

Toch is het goed, vinden we, dat je, al wandelend en flanerend door de Middeleeuwen, beseft dat je bij een volgend bezoek niet mag nalaten om in de Dom-kerk en in de S. Agostino even te gaan kijken naar fresco's van o.m. Gozzoli en Ghirlandaio en beeldhouwwerk van o.m. della Quercia en da Maiano. En in de stedelijke musea hangt er o.a. werk van Lippo Memmi (een schitterende replica van de fameuse "Maestà" van Simone Martini uit Siena) en Filippino Lippi.

Deze stad, die zeker al sinds de tijd van de Etrusken bewoond was, ligt, zoals zo vaak in dit deel van Toscane, op een heuvel. Zij kijkt, van op een hoogte van 325 m., uit over de Val d'Elsa en haar landelijke omgeving.

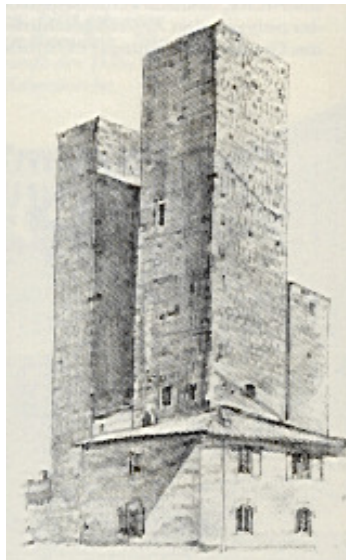
In de 12de eeuw werd ze een "vrije gemeente" met eigen "consuls". Dit was in heel Italië zo, en net

zoals in de rest van het schiereiland waren er voortdurend conflicten, zowel intern tussen de belangrijkste families, als met de "vrije gemeenten" uit de buurt. Hoe groter de stad, hoe groter de kans dat die vrijheid langer duurde. Maar S. Gimignano was niet groot... Vanaf de 2de helft van de 14de eeuw kwam de stad onder de heerschappij van Firenze en was haar bescheiden regionale rol helemaal uitgespeeld.

Op dit ogenblik leeft dit stadje van een kleine 8.000 inwoners goeddeels van het toerisme, want het Middeleeuwse uitzicht ervan is merkwaardig goed bewaard.

Dit middeleeuwse stadsbeeld wordt in de eerste plaats bepaald door torens. Niet zozeer door kerktorens, als wel door woontorens: er zijn er nog 13 over van de oorspronkelijke 70.

Zij gaan terug tot de tijd toen S. Gimignano nog een "vrije gemeente" was. Wat oorspronkelijk een marktplaats was op de oude via Francigena (de pelgrimsweg uit het Noorden naar Rome) groeide toen uit tot een versterkte plaats. Maar blijkbaar hielpen die versterkingen niet tegen de gevaren die van je buur uitgingen! Het eigen huis werd een klein fort en als men dan toch aan het bouwen was kon je die buur net zo goed overbluffen door jouw toren net iets hoger te maken!

Dit was in heel Italië (en omstreken ...) zo. Alleen: bijna overal elders zijn ze (zo goed als helemaal)

Het centrum van de stad is de **Piazza della Cisterna**, een driehoekig plein dat zijn naam heeft van de 13de -eeuwse waterput die er in het midden staat. Het is volledig omgeven door middeleeuwse huizen en torens.

verdwenen (een vb. is nog de zgn. "Toren van Nero" in Rome). Maar hier dus niet!

Het monumentale centrum van de stad ligt achter de hoek: de **Piazza del Duomo**. Ook dit plein heeft zijn huidige uitzicht al van in de late 13de eeuw, en is net zoals de Piazza della Cisterna met bakstenen bevoerd. Maar de gebouwen zijn stoerder, de torens nog hoger. Er is het "Palazzo del Podestà" - de "meester" van de stad -, het "Palazzo del

Popolo" en de "Duomo", hoog boven op een reeks trappen. Van hieruit kan je ook naar de "Rocca", de oude burcht.

De 'Collegiata', gewijd aan Maria ten hemel opgenomen, oogt met haar Romaanse gevel sober van de buitenkant. Ze dateert uit de 11de – 12de E., en is in 1239 en 1460 (door Giuliano da Maiano) uitgebreid.

Binnenin zijn de wanden en gewelven van deze driebeukige kerk overvloedig beschilderd met fresco's, waaraan zowel kunstenaars uit Siena (Lippo en Federico Memmi, Taddeo di Bartolo) (14de E.) als uit Firenze (Benozzo Gozzoli, Domenico Ghirlandaio) (15de E.) gewerkt hebben. Er is trouwens ook sculpturaal werk uit beide grote centra aanwezig van Jacopo della Quercia en van Benedetto en Giuliano da Maiano. Een heuse les in de kunstgeschiedenis, als je niet uitkijkt!

We beperken ons dan ook tot een situering van wat waar staat, en tot een vermelding van waar je echt niet naast mag kijken.

- Tegen de binnengevel, boven: het Laatste Oordeel dat doorloopt in de middenbeuk: links, het Paradijs, en rechts, de hel (Taddeo di Bartolo, 1393).
- Onder het Laatste Oordeel: de marteldood van de H. Sebastiaan (Gozzoli, 1465).
- Aan de zijanten, op kragen, houten beelden van een Maria Boodschap (Gabriël en Maria) van Jacopo della Quercia (1421), in 1426 beschilderd.
- In de rechterzijbeuk hebben de gebroeders Lippo en Federico Memmi in de dertiger jaren van de 14e E. een cyclus geschilderd met scènes uit het Nieuwe Testament, in de stijl van hun schoonbroer Simone Martini. Ze zijn gegroepeerd in 3 registers, beginnen van boven en lopen van rechts naar links. De eerste scène is een Maria Boodschap.
- In de 7e boog van deze zijbeuk hebben Giuliano en Benedetto da Maiano in 1468 de kapel van de H. Fina uitgewerkt tot een waar meesterwerk van de Toscaanse renaissance. Zowel de architecturale uitwerking van de wanden als de prachtige fries van serafijnen in gekleurde terracotta en het 'altaar-graf' zijn van een bijna volmaakt evenwicht.
- De fresco's tegen de zijwanden zijn van de hand van Domenico Ghirlandaio (1475). Rechts kondigt de H. Gregorius aan de H. Fina haar nakende dood aan, en boven dragen 2 engelen haar naar de hemel. Links zie je de uitvaart van de H. Fina, en staan ook de 3 mirakels uit haar legende afgebeeld: de genezing van haar voedster Beldia, de priester die opnieuw ziet, en de klokken die geluid worden door engelen.

- In het presbyterium is het ciborium boven het hoofdaltaar van Benedetto da Maiano (1475). Ook het houten koor met inlegwerk in de absis dateert uit de late 15^e E.
- In de linkerzijbeuk tenslotte staat er ook een frescocyclus, nu van het Oude Testament. Ook hier heeft een kunstenaar uit Siena aan gewerkt: Bartolo di Fredi (1367). En ook hier zijn de afbeeldingen gegroepeerd in 3 registers en beginnen van boven. Maar zij lopen van links naar rechts. Hier is de eerste scène de schepping van de wereld.

En dan moet je nog de via S. Matteo afwandelen, die van de Piazza del Duomo naar de porta S. Matteo loopt. De ononderbroken rij van middeleeuwse huizen en palazzi maken er de meest pittoreske straat van S. Gimignano van. Voor de S. Agostino moet je aan de porta S. Matteo rechts de Via Cellolese inslaan naar de Piazza S. Agostino.

De Romaanse kerk rechts is de S. Pietro, die uit de 11^e E. dateert en die een eenvoudige gevel heeft. Ook hier hebben de gebroeders Memmi fresco's geschilderd. Het meest sprekende 'beeld' is echter een houten kruisbeeld uit de 13^e E., in een nis, links.

De **S. Agostino** is de kloosterkerk van de paters Augustijnen, die zich hier tegen het einde van de 13^e E. gevestigd hebben. Je kan vanuit de sacrestie dan ook naar de 15^e -eeuwse kloostergang gaan. In de kerk zijn de moeite waard:

- Het marmeren altaar (Benedetto da Maiano, 1494) in de kapel van S. Bartolo, onmiddellijk rechts.
- Op het hoofdaltaar: de kroning van Maria met Heiligen, het meesterwerk van Piero Pallaiole (1483).
- En vooral: de frescocyclus in het priesterkoor, waarin in 17 scènes over 3 registers het leven van de H. Augustinus wordt afgebeeld. Dit schitterende werk van Benozzo Gozzoli (1464 – 1465) wordt vooral gekenmerkt door zijn levendige verhalende stijl.